

ПУ-ПУ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

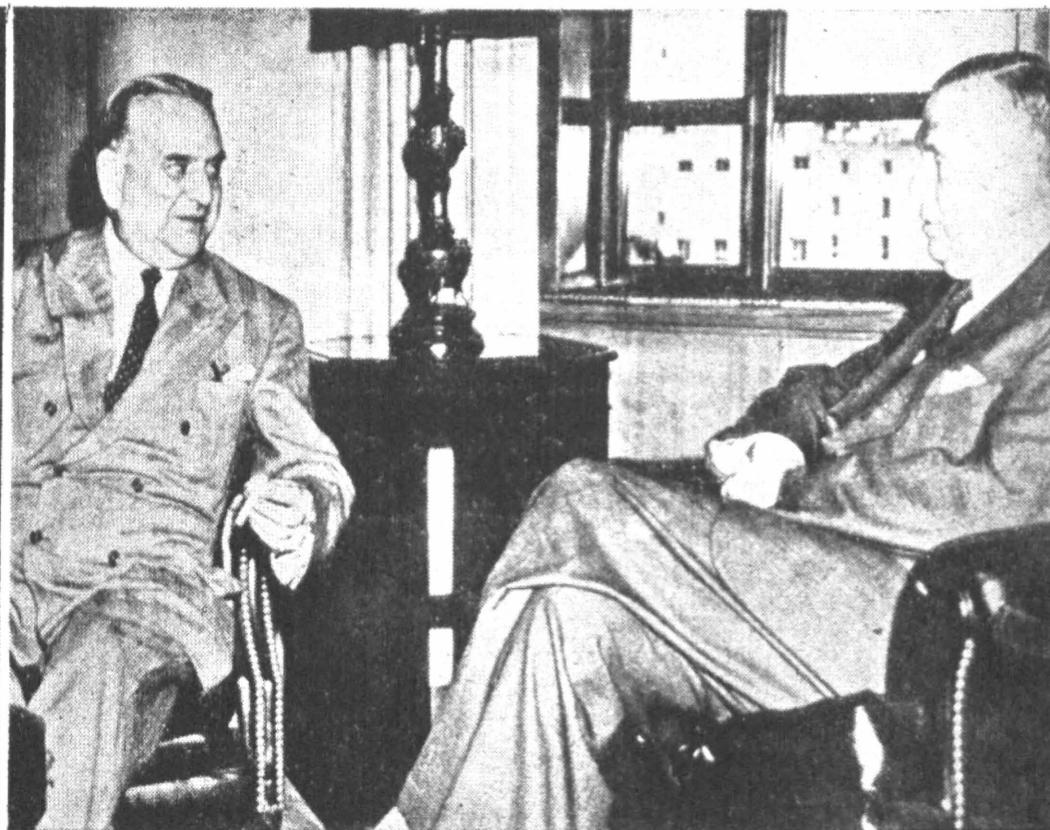
№ 21

27 ЛИПНЯ 1947

УКРАЇНСЬКИЙ
Б. 1776.
МУЗЕЙ-АРХІВ

ЦІНА З Н.М.

Вгорі праворуч: Грецький міністр чужоземних справ Тсальдаріс розмовляє з американським міністром закордонних справ К. Маршаллом з приводу кризи в Греції.

Вгорі ліворуч: Англійська принцеса Елізабета з нареченим, колишнім грецьким принцом Філіппом Мавітбаттеном, що служить тепер в англійській флоті.

Посередині ліворуч: Др. Селмен А. Вексмен, винахідник стрептоміцину, щеплення проти туберкульози, йде з дружиною до Великої Британії, де він буде виступати на міжнародній конференції хеміків.

Посередині праворуч: Лідер американських гірників Джон Л. Люс під час підписання нового дуже вигідного робітничого контракту, що він його склав з власниками копалень. Позаду Чарлз О'Нейл, представник північних власників копалень та п. Гаррі М. Мозес (в окулярах), що репрезентував Сталеві виробні.

Ліворуч: У бюрі військового губернатора США для Німеччини, генерала Клея, підписано угоду, що встановлює компетентність і відповідальність підготовчої комісії IPO. На фото: Генерал Люсіос Д. Клей підписує угоду; після цього підписав перший секретар комісії IPO Артур Д. Алтмер.

ПУ-ГУ

УНИВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

27. липня 1947 р.

№ 21

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

ЕМІГРАЦІЯ І НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА — П. Г.	стор. 3
СОВЕТСЬКА ВІДБУДОВА — А. О.	4
ВРАЖЕННЯ З ПАРИЖУ — Г. Гавзер	5
ПОРТРЕТ РУЗВЕЛЬТА	5
МОСТИ НА БАЛКАНИ — Вовченко	6
ХТО ТАКИЙ ТІТО? — Н. Фільдінг ЙОГО ІМ'ЯМ — М. Янішевський, К. Яворський	7
БОРЦІ ЗА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ	8
КОМАШНЯ В ПОХОДІ	11
ПОЧАТОК УКРАЇНСЬКОГО ДРУКУ — В. Юнаківський	12
КОРОЛЬ СМІХУ — Іван Манило	13
ЩО ВІД ЗНАЄТЕ ПРО СОН?	14
СПОРТ, РОЗВАГИ	15

НА ОБКЛАДИНЦІ — Володимир Великий у Києві. Малюнок мистця С. БАБУЛЯ.

*

«Пу-Гу» виходить щотижня.

Ціна окремого числа 3 н. м.

Передплата — 12 н. м. місячно, на 3 м-ці — 36 н. м. — Передплату приймає видавництво «Пу-Гу» та усі поштові уряди і всі листоноші американської та британської зон.

Видавець і головний редактор —

ВОЛ. ЧАРНЕЦЬКИЙ.

*

Адреса редакції та видавництва:

Augsburg, Bismarckstraße 13 II.

Verlag „Pu-Hu“. Telefon 8883

*

Published under D. P. Publications

License US-E-4,

OMGB. Information Control Division.

Klischee: Behnsen & Co., Augsburg.

Druck: H. Mühlberger, Augsburg. — 7. 47.

»ВЕСІЛЛЯ«

Картина мальра К. ТРУТОВСЬКОГО

Еміграція і національна культура

Спостерігаючи численні хиби нашого еміграційного життя, деякі скептики серед нас похмуро похитують головами:

— Еміграція — це розклад. Відірвавшись від рідного ґрунту, ми засуджені на загибель або розчинення серед чужого оточення. Історія дає тому повчальні приклади...

Чи так це? Чи дійсно стан сучасної української еміграції викликає лише зідхання безнадійності?

Згадаємо два з найскравіших і найближчих до нас приклади світової еміграції: французьку пореволюційну кінця 18. сторіччя і російську також пореволюційну 20. років. Перша з них — це еміграція верхівки французького суспільства — аристократії, що була викинута за межі батьківщини повсталим народом. Відрив від рідних земель був для неї трагічним насамперед з матеріального погляду: це був відрив від великих земельних маєтків, від прибуткових урядових посад. Ставши утриманцями ворожих французькій нації урядів, вони дійсно дали численні приклади морального і духового розкладу. Вони повернулись на батьківщину «нічого не забувши, але нічого й не навчившись», щоб через кілька десятиліть бути знов зметеними новою хвилею революції.

Російська пореволюційна еміграція належить до тієї ж категорії, хоч і нараховує в собі певний відсоток продуктивних трудових елементів. Вона мусіла покинути батьківщину в наслідок програної гро-

мадянської війни національних визвольних рухів поневолених Росією народів.

Нереальність її химерних реакційних мрій про золоті маківки московських »сорока сораков«, що срібними дзвонами програють жалобний марш національним прагненням пригноблених на території »єдинай неділі-май« народів, зумовлюють характерні серед неї риси занепадництва і розкладу.

Відмінно від цих двох наша еміграція — і »стара« і »нова« — це з кров'ю вирваний шмат із тіла українського народу. Йому так само бракує нас, як нам бракує його. Ми не залишили позаду себе на окупованій ворогом батьківщині ні маєтків, ні фабрик, взагалі ніякої власності, яку хотіли б у когось відніяти. Ми не хочемо нікого гнітити й експлуатувати. Ми не мріємо про розплату з своїм народом, нас пов'язує з ним через »залізну завісу« взаємне співчуття і спільні революційні прагнення.

Наша еміграція — це соціальний розріз населення України. Тут ми зустрічаємо університетського професора і коваля, селянина й нащадка козацьких старшин, інженера й медичну сестру. Між нами й нашими братами, що з осталися на батьківщині, немає ніякої принципової різниці. Нас сотні тисяч: але могли б бути мільйони. Є такі, що приїхали добровільно, тікаючи від бомб і в'язниць, є депортовані німецькою поліцією до примусової праці. Але всіх об'єднує небажання повернутись до рідної хати, де господарє некликаний поневолювач.

Наша еміграція ні становить, ні класова; вона зумовлена загально-людським прагненням до національної особистої волі.

Друге питання — чи еміграційні умови принципово непридатні для творчого розвитку й розквіту національної культури?

Відповідь може бути лише негативна. Згадаємо двох великих виганців — Данте й Шевченка. Не в рідній гвельфівській Флоренції складав гібелін Данте безсмертні пісні своєї »Божественної Комедії«, не серед квітучих садів України, а в похмуromу Пітері та на уральському заславні Шевченко написав »Кобзаря«.

Можна перебувати поза батьківщиною, але й вплив сягає далеко і, дивна річ, іноді щодалі, то більша його сила. На чужині національні почуття ще більш загострені. Кожна згадка про рідний край, незначна дрібниця, що ми проходили повз неї дома, не помічаючи, викликає піднесення й рішучість продовжувати почату боротьбу. Це важлива підстава нашого культурного росту.

Ми перебуваємо в незрівняно сприятливіших умовах, ніж два згадані поети. Вирвавшись із советського пекла, що жахливише від дантівського, ми можемо тут висловлювати свої думки, творити й працювати, розвивати нашу українську культуру. Нам не треба ховати крадіжкою нахидах чернеток від підозрілих очей російського »унтера«, як доводилось робити Шевченкові перед оренбурзькими степів. Оточенні демок-

(Закінчення на ст. 5)

Советська відбудова

Два основні процеси в своєму житті знає ця країна: руйнацію й відбудову. Вперше, за словами гімну «Ми старий мир разрушим до основань», большевизм вийшов з революції з уламками виробництв і мотузянним сільським господарством. Відбудоване за 10 років сільське господарство завалили знов, зігнавши людей до колхозів. Вінцем цієї руйни на Україні був голод 1933 р.

Світ мовчав. Москва оголосила наказ: «живти стало краще, жити стало веселес, і що країна вступає в смугу заможного життя і що мусить бути радість». Перші дні війни засвідчили цю радість переходом до половину сотень тисяч вояків. Війна принесла руйну багато глибшу, ніж попередня. Країна перманентної відбудови знов перед важкою проблемою.

Далеко від батьківщини ми цієї відбудови не переживамо й не бачимо. Уявлення про ентузіазм і те щастя, що його зазнає українська людність від цієї відбудови, дістаемо з окремих фрагментів, що появляються в советській пресі або йдуть через радіо. А фрагменти ці такі: колхозник дарує корову на відбудову країни; дід із колхозу Н. дарує колхозові на посів два кілограми проса і т. д. Картина ясна. Що за відбудова і які щасливі люди, що стали її учасниками, не треба пояснювати!

Можна уявити для прикладу того діда, що берег про чорний день (якщо він може бути ще чорнішим) десь у вузлику з рукава від сорочки миску проса, далі його знаходить комсомольська бригада й урочисто веде до «совету», де він і дарує ці пожитки.

Нас більше цікавить те, якими очима дивляться на цю відбудову народи заходу. Даємо слово їм. Газета «Таймс» пише: «Західній спостережник часом забуває, що велика частина світу лежить у такій зоні, де добрий, середній або поганий урожай робить достаток, злидні або голод. Якраз Росія належить до цієї зони». Газета вказує на оптимістичні надії, коли Сталін обіцяв скасування обмежень щодо харчів. Надії не справдились. В наслідок посухи на Україні був недорід. Але завинила тут не тільки посуха. Відступаючи з України перед німцями, большевизм залишив «голу землю та ясне небо». Німці, відступаючи перед большевизмом, повторили цю тактику ще раз. Наслідком цього Україна втратила понад 10 мільйонів населення.

Повоночна руїна, неспроможність підняти рівень життя і відновлення невільничих колхозів, зрозуміло, викликає невдоволення серед людності й сподівання на якесь визволення. Масове невдоволення з советської системи — ось основна причина, чому неодмінним елементом проблеми відбудови стає чистка державного й громадського апарату. Чистка — це значить десятки, а може й сотні тисяч людей підуть на примусову працю. Ось де кадри для відбудови країни.

Але обіцянє підвищення харчової пайки на 1947 р. виявилося недосяжною мрією. Ми знаємо, який то важливий фактор відбудови — харчова пайка. Боротьба за неї породжує безконечні зловживання. Зловживання в колхозах, зловживання з видачею особливих карток для категорій важкої праці, як свідчить советська преса, також стало елементом процесу відбудови. Підвищення цін на пайкові харчі також стало складовою цього процесу. Уряд зрівноважив його, підвищивши платню робітникам. Таким чином, і сіно ціле і кози неголодні. Шині в ССР відбуваються жваві перезви

через радіо. Оголошуються наслідки збору врожаю та щедрі обдарування (аж по кілограму збіжжя на трудодень) колхозників Урожай у центрі проблеми відбудови Советського Союзу. Працівники й організатори партії концентрують свою увагу на питанні врожаю. Зурожас щільно пов'язана советська політика. Тридцять років жахливого іспиту для народів, злигодні війни і нарещі порівняно до Советського Союзу високий стандарт життя в інших країнах знов ставить перед большевизмом найтяжчу проблему: «найдогнати й випередити». Але ці матеріальні, ні моральні бази для цього немас. Звідси та нервовість і подразнення в поведінці большевицької дипломатії, що круться, мов муха в окропі, й усіма силами намагається загальмувати перебіг подій, що невблаганно вимагають розв'язки.

В даний момент найважливішою проблемою для большевизму стало кількісне збільшення харчів і предметів широкого вжитку. «Дайте робітникам кілограм хліба на день, і він буде свій в доску» — ось істина, що її носять у своїм серці проводири большевизму. Але того кілограма якраз нема. І ось влада вимагає в насилення дарувати на відбудову збіжжя й худобу. Що та за люди, що на їхню долю випадає щастя дарувати державі торбину збіжжя? З радіо чуємо, що таким щасливцем був дід. Певно перед тим його кандидатуру обмірковувала фракція партії, що й схвалила: «Хай подарує, йому все одно час умирati».

Це вже не вперше ставить Советський Союз найпекучішу проблему — добути «надмірну» кількість предметів широкого вжитку. Поняття про «надмірність» звичайно специфічне. Вона дорівнює тій кількості одягу, щоб людина не світила найнебезпечнішими місцями свого тіла та щоб не пухнула з голоду. Але й це не вдається. І проблема машинобудування ще гарячіша. Та большевицька преса добре навчилаась маскувати дійсність. Пишути не про те, що немас одягу, черевиків, хатніх речей, а про те, що треба виготовляти кращий одяг, кращі черевики, кращі хатні речі. Навіть більше, преса пускається на чисту фантастику: нібито виробіть почнуть виготовляти мотоцикли і навіть авта для приватного вжитку. Що їх матимуть право придбати лише комуністи та вищі урядовці, це річ очевидна. На випадок війни вони подарують їх державі, як подарували свої вози за минулі війни колхози. Як раніше, так і тепер часом чути в радіо, що в хаті голови колхозу, як незвичайне чудо советської техніки, засяяла «лямпка Ілліча». Це означає, що йому десь від місцевого млина або тартака провели до хати електрику. Все це дас підстави до оптимізму серед масових членів партії, що намагаються перенести цей оптимізм в серця населення.

В наслідок воєнної утоми інтенсивність праці на виробництвах дуже впала. Підіймають її штучними вгорскуваннями т.с. ж стахановщини, створюючи одиницям добрі умови, щоб інші лізли зі шкіри і все ж не могли надогнати цих недосяжних феноменів. Советська пропаганда з усієї сили працює над піднесенням продуктивності праці та зменшенням собівартості продукції. За це населенню обіцяють у майбутньому надмір речей першої потреби, як і небачену розкіш — авто чи мотоцикл для приватного користання, що раніше були заборонені.

Большевизм не хоче визнати, що основна причина тридцятілітнього бідування — це він сам з його теорією й практикою. Нато-

мість він вічно шукає цієї причини зовні. По закінченні війни всю провину за злигодні в Советському Союзі він перекладав на Англію, мовляв, вона націковус на Советський Союз Америку. Пізніше тактика змінилася: Англія йде на поводі в американських капіталістів. Ще пізніше причиною бідування в Советському Союзі стала «Змова заходу проти сходу».

Звичайно, ніхто не відкрис очі советському громадянинові на те, що в розподілі державного бюджету найбільша частина його припадає на озброєння та на велику промисловість, як основу державної сили, і наймізерніша — на задоволення потреб населення.

Проблема відбудови в Советському Союзі — це водночас і проблема продовження тактики й стратегії большевизму, що її трохи захита була війна. Мета большевизму знов стає основним фокусом відбудови, а звідси роль партії. Чисельність партії зросла до 6-х мільйонів. Знов наголошується вага виховання партійних кадрів у дусі Маркса й Леніна. Генерали й міністри — це також складовина відбудови. Куховарка, що правила державою, не популярна серед трудящих світу. Трудяші переконалися, що не то що куховарка, ба навіть гефрайтер чи фельдфебель Гітлер нічого доброго не принесе. Натомість виростає повага до досвідчених і широко відомих науковою й політичною діяльністю міністрів. Давай міністрів! — кидає гасло большевизм. І ось тепер у Советському Союзі міністрів більше, ніж у будь-якій іншій країні. Як почивають себе сучасні советські міністри, що в 17. році розстрілювали міністрів, важко уявити. Процесові советської відбудови бракує ще тільки одного — шапки Мономаха.

А. О.

Комітет у справах антиамериканської діяльності визнав колишнього американського комуніста Гергарда Айслера винним у неповідані до конгресу. Його засудили до року ув'язнення та грошової кари на 1000 доларів. На фото: Гергард Айслер заходить із своєю дружиною до суду в Вашингтоні. (Фото Д. Б.)

(Продовження)

ратичного заходу для нас сприятливе. Маємо нагоду збагатити рідну культуру в гармонійній синтезі з західно-европейською. Справа за нами самими, щоб цю нагоду використати.

Чи дійсно ми таки нічого не зробили? Звичайно, зроблено не все. Але сварки, паскарство й ледарство, що Іх можна спостерігати в наших громадах, не дають ще права забувати про наші університети, досягнення театру, капелі бандурристів, виставки українського народного мистецтва, про наші організації, нашу пресу, літературу і інш.

Українська нація не раз демонструвала величезну життєздатність своєї творчої сили. Хто, як не українець, колонізував північні склони Кааказу, опанував безкрай простори Сибіру? Широкі українські громади вибороли собі місце в США, Канаді й Південній Америці.

Раніше вважали, що пересаджена рослина неминуче мусить зав'инути й умерти. Сучасна практика пересаджування рослин довела протилежне. Пересаджене дерево росте й міцніє, якщо збережено його посередню соняшну орієнтацію. Це природне явище повчальне. Ми теж не загинемо, якщо не відвертатимемось від того ж сонця, на яке дивляться наші підсоветські брати українці — сонця віри в майбутню волю й славу нашої незалежної батьківщини.

Прийде час, можливо недалекий, і ми повернемось на Україну, що чекає на нас. Наш обов'язок залишиться гідними неї, нагромадити культурних варгостей, щоб бути спроможними віддягти Ії за все, що ми Ії виним.

П. Г.

Портрет Рузвелта із »СВАСТИКОЮ«

Існує безліч фотознятків, портретів та малюнків померлого президента США Ф. Д. Рузвелта. Але з усіх їх найцікавіший таки той портрет, що його намалював Артур де Феррар. На цім портреті през. Рузвелт намальований з німецькою гітлерівською відзнакою, т. зв. »свастикою« (гакенкройц). Цей портрет має цікаву історію.

В 1937 році мальярів вдалося намовити през. Рузвелта позувати йому для портрета природної величини. Цей портрет мальяр узяв із собою до Відня. За війни мистець попробував утекти з своїм сином і портретом през. Рузвелта, захованім в софу, до Будапешту, щоб звідти легше перебратися до нейтральних держав. Очевидно, було неможливо перепачкувати такий великий портрет. Коли перед від'їздом до ательє мистець-мальяра здерлися гестапівці, вони побачили в кімнаті величезний портрет през. Рузвелта. Мальяр дістав був саме портрет із сковища та намалював на його підкажку німецьку партійну відзнаку — свастику. На запит одного з гестапівців, хто цей добродій на портреті, мальяр найспокійнішим тоном пояснив, що це один із визначних націонал-соціалістів у США. Тоді гестапівці, вважаючи, що мальяр має добре зв'язки з націонал-соціалізмом в Америці, погодилися без застережень на його і його родини виїзд з Німеччини.

Вражіння з Парижу

(Подорожні замітки Ганса Г. Гавзера)

Над Парижем легкий туман; п'ятдесят франків, — що коштує підняття на другу плятформу Ейфелевої вежі, — залишається невитрачені.

Неспокій і цікавість рано вигнали мене з готелю, і тепер я без пляну мандрую вулицями, вслухаючись у мелодії великого Парижу: хаотичне гудіння людей, що поспішають на працю; гуркіт метро, що мчить десь глибокими шахтами; пронизливі свистки поліціїв, що регулюють потік авт; скрипіння віконниць, що відчиняються назустріч дніві. Кілька хвилин слідкую за своєрідним монотонним виспівом ганчірника; він з возиком мандрує вулицею, щоб зникнути в якісь подвір'ї; за шклярем з ламким вантажем на плечах; він шукає розбитих шиб. Там сліпець крутить свою катеринку; дівчина у вікні співає пісеньку Люїзи. Це Париж: повітря п'янить, як шампанське вино, прискорює біг крові; химерні запахи кухмістерських, задушливий сморід, що часом здіймається з якихось шахт і нагадує про тасмичі підземелля. Тепер ці підземелля киплять життям і зовсім не тасмичі; в лябіринтах метра вирукують натовпи, такі самі, як і в інших великих містах. Такі самі бліді обличчя, запалі щоки, стомлені очі, поношені пальта, латані штани й черевики з поганої шкіри можна зустріти в берлінськім »У-Бан«. Кожен штовхається, бо й його штовхають. Ніхто не обурюється. Тут і там часом упаде тихе »пардон!« У відповідь коротко блисне посмішка.

Понеділок; крамниці зачинені. Це добре. Інакше прибулий витратив би свій скромний запас тутешніх грошей за день. Та де за день — за годину. Тут можна набути все: розкішну біжутерію, яскраві краватки, ніжні жіночі торбинки з м'якої шкіри, каленохи, матерії, парфуми, черевики... І в кожній вітрині маленькі, скромні плякатики з фантастичними цінами, що проторежують захопленого чудовим видовиськом чужинця.

І так скрізь. У харчових крамницях склохи гнуться під вагою ковбас і шинок; полиці під тягарем зайців, курей, гусей, пульярок і фазанів; повно заячих поштетів, різноманітних консервів, яблук, горіхів, винограду, сушених бананів, дактилів, фір, вина від найтоншого »Фіно« до місцевого »Марк«. У каварнях спокусливі тістечка.

Ми в країні химер, в країні люксусу, елегантії, життєрадісності, вміння жити; в країні зліднів, розпути, запалих щік, пошматованіх спідниць і латаних штанів. Це країна яскраво освітлених фасадів, сліпучих кафе з обов'язковим вимкненням струму на два дні щотижня.

В моїй малій кімнатці на шостім поверсі циркулює гаряча вода вдень і вночі; що хвилі я можу замовити теплий купіль. А університетські професори, студенти, старі люди й діти сидять у нетоплених хатах, загортаючись у лахміття, гріються над скупим теплом електричних огрівачів.

Маленькі люди, робітники, — хоч робітникам не найгірше; Іхній заробіток до деякої міри йде в ногу зі зростанням цін, — а особливо службовці й рантьє безтимно слідкують, як падає франк. Рантьє, що в 1939 р. маючи 3.000 франків на рік, міг спокійно дивитись у майбутнє, тепер на межі голоду. Найдешевше м'ясо коштує 120 франків за фунт, яйце — 20 франків,

вино на картки (це в країні вина!) — 35 франків. А як можна пристойно одягнутися, коли краватка коштує 200 франків, пара шкарпеток 250 франків, а рукавички 400? Обід навіть у дешевому ресторані — це авантюра, що коштує 150-200 франків (без вина).

В Європі голод? Ви смієтесь! У нас цього нема. Що бажаєте? Мозок, устриці, слимаки а ля Бургунд? — Чи може омлет з грибами й зеленим гарніром? Або краще печінку по-англійському з великим шматком сала? Найкраща курочка — всього 200 франків порція. Що панове п'ють? Шато-неф дю шап? Помар сен смільтон? По 350 франків пляшка.

Гарсон делікатно скливає: чи в пана є картка на хліб? Немає? З жалем потиснувши плечима, гарсон приносить кіш білого хліба. Жаль виходить з потреби трішки підвищити суму в рахунку.

Перед театралі й кіно стоять довжелезні черги. На розкішні ревів квитки можна дістати тільки в передпродажі не дешевше, як по 200 франків. Хрумливі сандвічі без карток. Покупці — це гешефтгери, спекулянти та ті, що Іх заробіток примусово йде в ногу з підвищеним цін.

А з чого живуть інші, нуждені, знедолені в цьому великому, непадножорсткому, розмільному, веселому місті?

Цілковито запутані і нездорові економічні ситуації Франції відповідає П. політичний стан. Четверта республіка народилася в несприятливих обставинах, і ніхто не може передбачати її майбутнього. Становище здається безнадійним.

Тоді як Франція тужливо чекає свого вигідніння, в Паризі збиратося »Лікарі всесвітньої совісті«, щоб порадитися, що ще можна зробити для цього уздоровлення.

»С два способи зберегти мир у сучасному світі: або створити організацію, що у випадку міжнародної кризи унеможливлює війну, або створити таке суспільство, де не буде місця для таких криз... Сьогодні, після другої війни, більше скливаються до другого способу.«

Ці слова — мотто до праці УНЕСКО. Недалеко від Тріомфальної Арки, в колишнім готелі »Мажестік« розташувався штаб цієї молодої організації. Тут можна почути мови всього світу. Якби не незгребні костюми делегатів, такі не скожі на одяг членів дипломатичних корпусів женевської ери, — можна б подумати, що це знову повернулися часи Ліги Націй.

На першому засіданні головував Леон Блюм. Він не змінівся, не дивлячись на все пережите. Найбільше враження робить англієць Стефан Спендер. У маленькій кімнатці на третьому поверсі він виконує велетенську працю на користь справи миру. Хай його звуть мрійником — він вірить у мир, у краще майбутнє людства.

»Німеччина, — твердить Спендер, — це середина Європи, і з неї повинна виходити силаєвраєтства. Сьогодні маємо нагоду европеїзувати Німеччину. Нам колись доведеться дорого заплатити, якщо ми не використаємо цієї нагоди!« Потрібні роки напруженої праці, поки Німеччина буде спроможна виконувати свою роль посередника між Сходом і Заходом. Найдієрше, що відсутня головна передумова для цього — так мало людей доброї волі в Німеччині й поза нею...

Педро Ю. Б.

Столиця Угорщини Будапешт, розкішно розкинувся на обох берегах Дунаю.

Мости на Балкані

Інтереси Сполучених Штатів і Советського Союзу знов зіткнулися на терені колишньої габсбурзької монархії — Австрії й Угорщини, ставлячи їх у центр подій світової політики. Цікаво уявити собі, як закінчилася б друга світова війна, коли був би здійснений плян Черчілла, що передбачав альянтську інвазію не у Франції, а на Балканах. Але сталося так, що російський наступ весною 1945 року привів СССР до серця Європи і зробив Советський Союз вирішним фактором східно-європейської політики. Як після першої світової війни західні держави прагнули збудувати між Советським Союзом і Європою антибольшевицький вал держав західної орієнтації, так тепер СССР має на меті створення просоюзників держав, що мають стати грунтом, де зійде большевицький посів. До таких держав належать Угорщина й Австрія.

Угорщина пережила після першої світової війни бурхливі роки своєї історії. У жовтні 1918 року старий прем'єр-міністр граф Тіса був замордований у своїй кватирі. Весною 1919 року Бела Кун став за наказом з Москви на чолі угорської советської республіки, почавши криваву диктатуру, що була повалена, коли до Будапешту в листопаді 1919 року вступила угорська національна армія під командою графа Хорті. Угорщина знову стала королівством на чолі з регентом Хорті. Але тріанонська угода поставила територіально зменшенну країну в повну залежність від держав-переможців, насамперед від Англії й Франції. В другу світову війну Угорщина стала під нацистським тиском на бік Німеччини й створила рід моста між німецьким і слов'янським світом. Такі угорські державні діячі, як граф Бетлен, Телекі й Хорті, були лише лакеями націонал-соціалістів, і мусили поступитись посадами на користь осіб, що їм цілковито довіряв Верлін, як ось: Імреді, Гембешу і Саласі.

На початку 1946 року королівство Угорщина припинило своє існування.

На його місці повстало угорська республіка, що зародилася, як писала базельська національна газета, в «будинку для бідняків».

За браком машин, добрива й худоби, що складають тепер лише половину давоенної кількості, селяни спроможні продукувати лише найпотрібніше. Тому не дивно, що угорський ґрунт став придатним для большевицького посіву. Під час виборів у листопаді 1945 року партія дрібних земельних власників — блок правих і лібералів — здобула 57% голосів і 246 парламентських мандатів, тоді як комуністи — лише 17% голосів і 57 мандатів. Але комуністи поводилися зворотно-пропорційно до наслідків виборів. Використовуючи фінансові господарські й харчові труднощі, комуністичні агіатори сіють серед народу незадоволення проти уряду країни. Це незадоволення спричинило зміну уряду, що й сприяла Росія, затримуючи підписання мирного договору з Угорщиною, в якому передбачено вивести за 90 днів російські окупаційні війська, крім незначних частин. Большевізм мав намір поставити до влади в Угорщині «певний уряд». Москва хоче передати долю Угорщини в руки партії, якій довіряє. Початком дальнішого розвитку подій послужив арешт російською таємною поліцією генерального секретаря партії дрібних земельних власників Бела Ковача; його обвинуватили в заснуванні антисоветського запільногоруху. Після арешту Ковач помер у в'язниці. Президент Нагі, що належав до тієї ж партії, втік разом з родиною до Швейцарії, звідки пізніше подався до Америки.

В Америці реакція на ці події була бурхливою. Президент Трумен назвав ці події брутальним порушенням права; сенатор Ванденберг — «зрадницьким комуністичним державним переворотом». Американське

міністерство чужоземних справ вимагало від советського голови контрольної ради в Угорщині, генерала Сирірова, передати документи в справі втечі Нагі, але Москва категорично відхилила цю вимогу. Росія обвинувачувала Нагі в бажанні перетворити Угорщину на економічну й політичну базу США в південній Європі. Вашингтон затримав ще нереалізовану решту тридцятимільйонової позики США Угорщині й ексаував передбачений 7-мільйоновий кредит на купівлю бавовни. В цей час Угорщина одержала в подарунок від СССР 200 мільйонів доларів. Крім того СССР збиралася повністю відмовитись від угорських репарацій.

Майже водночас з Угорщиною і Австрія стала республікою з демократичним ладом; 7 січня 1946 року уряди США, ССР, Великої Британії й Франції визнали Австрію єдиною вільною незалежною державою. Її президентом став др. Карл Реннер, канцлером др. Леопольд Фігль. Мирний договір з Австрією, як і з Угорщиною, не ратифікований завдяки спротиву ССР. Але всі держави повністю погоджуються з потребою створити з Австрії незалежну державу без будь-яких зв'язків з Німеччиною. На московській конференції міністрів чужоземних справ у грудні 1945 року Вашингтон, Лондон і Москва постановили поновити Австрію в кордонах 1937 року. З цим рішенням погодились усі сусіди Австрії, крім Югославії, що вимагала «зміни кордонів» за рахунок австрійських провінцій Кернтен і Штаєрмарк. Населення цих провінцій протестувало проти югославської угоди.

Австрія — одна з 7 держав, що повстали з колишньої дунайської монархії. В ній було II націй на одній державній, економічній і мітній території: німці, угорці, поляки, чехи, українці, хорвати, серби, словаки, румуни, італійці й словінці. Ядром дунайської держави була Австрія.

Пізніше Австрія була приєднана до Німеччини. Тепер австрійці хотіли б викреслити роки приєднання з своєї історії. Характерна відповідь австрійського міністра чужоземних справ у Лондоні на обвинувачення Австрії в частині військової провини: «Ми були першими жертвами Гітлера!» Наскільки це правда, дізнаємося із недавньою доповіді поважного члена англійського парламенту Гордона Болкера, доброго знавця австрійських справ, де він зазначив, що Австрія щиро прийняла Гітлера.

Маленька Австрія лише тоді зможе залишатись життєздатною, коли країні забезпечать усі можливі господарчі пільги.

З приводу переговорів у справі австрійського мирного договору у Відні відбулися демонстрації.
(Фото Д. В.)

Вона змушена мати жваву господарську обміну з усіма її сусідами. До війни її головним покупцем і постачальником була Німеччина та Чехо-Словаччина. Тепер Німеччина економічно зубожіла, стала жебраком. Досвід після першої світової війни показав, що Австрія могла існувати лише за підтримкою Ліги Націй. На цей раз на допомогу їй прийшла Америка, подарувавши Австрії 100 мільйонів доларів, але зауваживши, що ці гроші «не повинні піти до інших каналів». Ми знаємо, що мали США на меті. Австрійський віцеканцлер Шерф заявив, що Австрія хоче залишитись незалежною, як від Заходу, так і від Сходу.

Колишній головний командувач американських окупаційних військ в Австрії генерал Мек Кларк висловив занепокоєння щодо можливого комуністичного успіху в Австрії подібно до Угорщини, якщо США не поведуть енергійної політики, скерованої проти поширення комунізму в Європі. Переbrання колишньої німецької власності в Австрії дало б Советському Союзові могутню економічну зброю. Навіть зовсім «лівий» колишній американський міністр торгівлі Генрі Воллес, якого напевно не можна докоряті в неповазі до російського престижу, недавно заявив, що Англія й США проголосили б Советському Союзові війну, коли б він спробував просунутись на південь через Туреччину до арабських нафтових обширів, і додав: «Я не підбурювач війни, але важливо, щоб Росія знала, де межі, за які вона не сміє переходити». Далі Воллес висловив переконання, що флота США почала б війну з ССР, якщо б та вступила до Туреччини. Також присутність чужоземних військ в Австрії розпалює пристрасті. Сполучені Штати й Великобританія вимагають якнайскоршого виводу окупаційних військ з усіх переможених країн в Європі, крім Німеччини; ССР досі відкидає цю вимогу.

В цьому перехрещенні американо-російських противів Австрія займає важливе місце, як між Німеччиною й південно-східною Європою та між середземноморським басейном і Балканами.

А. ВОВЧЕНКО.

Новий угорський прем'єр-міністр Лайос Дін Ніеш (посередині) належить до лівого крила партії дрібних земельних власників. Поручного заступника Арда Сокашу (в окулярах) і лідер комуністичної партії Матяш Ракоши (ліворуч).

(Фото А. П.)

Хто такий Тіто?

Йосиф Броз-Тіто, маршал Югославії — це проводир югославської армії і генеральний секретар комуністичної партії. Його однострай чистий і скромний, ліва частина грудей удекорована партизанськими медалями; ними він нагородив себе сам. Права частина грудей — советською срібною звіздою Суворова. Завжди біля нього особиста охорона, а в разі потреби й перекладачка Ольга Нінхіч, яка перекладає своєму панові, що вважає за відповідне й миле для його вуха. Сам проводир любить багато істи й пити, вдень чи опівночі часом вип'є велику кількість горілки «ракія».

Тіто народився в Хорватії. Його батько був ковалем, а мати селянкою, обос не-письменні.

В 1914 р. він був узятий до австро-угорської армії, за війни здезертував на російську сторону.

Коли відмовився воювати за царя, був висланий до концентраційного табору на Сибір. Звільнений за большевицькою революцією, брав активну в ній участь, брутально виконуючи три роки «революційне діло».

В 1920-23 рр. перебував у Москві у високій розвідчій школі «Захід». Тут чужоземних комісарів навчали організовувати п'ять колону в капіталістичних державах.

Мавши 28 років, цей завзятій комуніст вернувся до Хорватії. Там став він на чолі союзу робітників-металістів, де й розпочав свою «роботу». За це посаджено його в тюрму і через п'ять років звільнено. Він пішов у запілля, де був активним комуністичним агентом, виступаючи під іменем «Тіто».

Будучи членом Комінтерну, став він ре-презентантом Сталіна на Балканах. Коли 6. IV. 1941 р. Гітлер заатакував Югославію, Тіто вступив до партизан. Через два місяці, коли німці напали на Росію, партизани почали воювати. Крім комуністів Тіто, діяли в Югославії й четники ген. Міхайловича. Але незабаром Тіто й Міхайлович пересвірилися. Тіто оголосив Міхайловича колябрантом.

З розвоєм війни в Росії вага Тіто зростала. Його вояки називали себе товаришами, віталися піднесеним п'ястуком, їх прапор мав червону зірку, всюди були комісари для «політичного виховання». Страшна для всіх таємна поліція ОЗНА, була організована на взір відомого ГПУ чи НКВД.

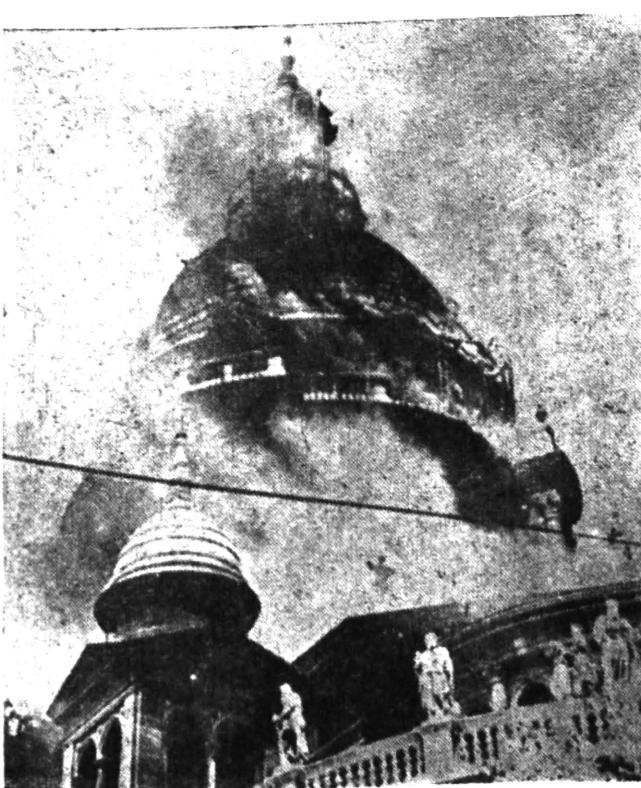
З кінцем 1943 р. Англія почала більше цікавитися Тітом, ніж Міхайловичем, а через дев'ять місяців зацікавилися ним і США. Подерті й з латками муандири тітовських партизан були замінені на гарні американські однострої з Філадельфії. Замість кінського м'яса з'явилися американські м'ясні консерви. На фронт вислано англо-американську артилерію, гранати, танки тощо.

Старша генерація ставиться до Тіто з обережністю, натомість молоді і навіть жінки — прихильні. Майже 25% його армії — це сільські кремезні дівчата, що воюють, ідуть і сплять разом з чоловіками. Але порушень моралі мало, бо коли зловлять жінку на невірності, її розстрілюють. Мабуть $\frac{1}{4}$ його прихильників — це молоді до 25 років життя. Я зустрів 19-літнього команданта бригади. Більшість лейтенантів-генералів мали 30 літ життя. З молодих людей Тіто утворив загони на взір організації молоді в ССР або «Гітлерюгенд». В югославському кабінеті Тіто — прем'єр і міністр війни; 21 міністер — це «його люди», а 4 в опозиції.

Югославія ділиться на 6 «автономних країв». У 5 краях влада в руках молодих комуністів, у шостій в Сербії. Тіто має опозицію. Тому там тисячі людей нищать десятки тисяч, кидають до в'язниці. Скрізь є комісари й таємна поліція. Критика Тіто або Советського Союзу карається смертю.

В листопаді 1944 року відбулися перші «вільні» вибори в Югославії, що були подібні до «виборів» в ССР. Взагалі вся економічна й соціальна структура щораз більше уподоблюється до відомого східного сусіда.

«Те Ріджерс Дайджест», грудень 1945 р.
Подав майор Темпл Н. Фільдінг.

У найбільшій будапештській католицькій церкві — базиліці Святого Стефана — спалахнула пожежа. Відновлення буде тривати 12500 англійських фунтів стерлингів.

М. ЯНІШЕВСЬКИЙ і К. ЯВОРСЬКИЙ

ЙОГО ІМ'ЯМ

Кіно-роман за оригінальним сюжетом і спрацьованням фабули Миколи Янішевського

ЗМІСТ ПОПЕРЕДНІХ РОЗДЛІВ.

Біля Неаполітанської затоки Гаррі Годнетт, офіцер американської армії зустрічає свою сестру Айріс, що прибула з Америки працювати в УНРРА. Наказ штабу армії розлучає брата з сестрою. Він вилітає з ескадрильєю бомбардувальників. Над Альпами його літак зістрілено, і, поранений, він рятується на легкоспаді. Ганс Тюмель, офіцер гестапо, натрапляє у гірській хижці на пораненого Годнетта, що його таємно доглядають українці-співачка Марія та

композитор Микола, які перебувають у німецькій неволі. Гестапівець убиває Годнетта, забирає його документи й чек на мільйонові суми до Швайцарського банку. Він передягається в американський однострій, а свій одяг і свої гестапівські документи лишає при американцеві. З цими документами американського офіцера переносять до німецького шпиталю, мовби гестапівця. Тюмель тікає до Швайцарії, одержує в банку величезну суму грошей,

але його відзнають, і він тікає назад до окупованої Німеччини, видаючи себе за американського офіцера. Напочатку він із своїм денщиком переховується в підземеллі руїн міста Мюнхену.

Щоб легалізувати своє становище, колишній гестапівець Ганс Тюмель пускається на авантюру. Він хоче одружитися з баронесою Маріянною, колишньою нареченю американського офіцера Гаррі Годнетта. Денщик Сепп Фукс відвідує родину барона.

(Продовження)

— Тепер розкажіть мені докладніше про містера Годнетта, — просить барон.

Знов настають для Фукса Танталові муки. Але вино робить своє діло. Фукс невимушено хвалькуватий і красномовний:

— Я врятував містера Годнетта від автомобільної катастрофи. На його «джіп» наскочив десятитонний вантажник. Із запаленої машини я ніс його на руках до шпиталю. Він горів, як смолоскип. Полум'я його одягу підпалило й мене і, коли я прийшов до шпиталю, мене поливали там із брандсбойдту.

Барон недовірливо похитає головою.

— Іст ес мегліх? — запитує він. — Коли ж містер Годнетт надіється нас одвідати?

— Думаю, що за місяць, не пізніше, лікар дозволить йому покинути шпиталь.

Барон дивиться на годинник:

— Я мушу покинути вас у товаристві фройляйн Кароліни, бо повинен поговорити з донькою сам-на-сам. Надіюсь, що ви не знудитесь. Кароліно, розважте пана е-е...

— Фукс! — забувши й виструнчившись, мов на команду, рапортую денщик.

— Фукс?! — здивовано перепитує барон, нахмурюючи чоло й рухаючи пухнастими бровами, що завжди означає в нього недомисел.

— Яволь, Фукс!

Барон відходить. Лишившись наодинці, Кароліна пропонує:

— Може, хочете глянути на наше чудове озеро?

Фукс заклопотано поглядає на годинник.

— В моєму розпорядженні надто мало часу. До заходу сонця мушу виїхати звідси, щоб до ночі добрatisь до Мюнхену.

— Невже ви від'їдете, не поглянувши на наш чудовий парк?

— Про мене, я ще маю годину вільного часу, — згоджується Фукс. Кароліна усміхається. Вона пускає в хід винахідливість і увагу, щоб сумлінно виконати наказ барона й свого серця. Там, де дерева й кущі розрослися густіше, Фукс, беручи її об руку, каже:

— Як приемно торкнутись вашої ніжної руки!

— Ах, ви досвідчений мужчина, — кокетує вона, не приховуючи свого захоплення.

— О, в моєму житті не мало було чудових зустріч! Коли я був з майором Годнеттом в Росії — у мене була закохалась графиня. Красуня! — фантазує дипломат Фукс.

— Містер Годнетт був у Росії?

— О, так! Тобто не в самій Росії, а близько Росії, в Німеччині.

— Ну й що ж? — ревниво запитує Кароліна.

— Я відкинув її любов. Вона була не до моого смаку. Надто худа й надто молода. Її було лише тринадцять літ. Кароліна полегшено зідкає й ніжно дивиться на бравого кавалера.

— Мене цікавлять жінки після тридцяти п'яти. Моя майбутня жінка має бути приблизно вашого росту й комплекції; — самовіддано запевняє він. Кароліна тісніше припадає до його руки.

— Ви мені подобаетесь, — смілішає Фукс.

— Мені здається, що це все дивний сон, — шепоче товстуля. Фукс змірковує, що рішучий момент настав і, насилу охопивши пишну Кароліну, цілує її в губи. Заплющивши очі, вона підставляє свої губи для поцілунка. Вискочивши з-за кущів, бульдог з гавканням кидається до ніг кавалера. Зляканий Фукс з криком відскакує від Кароліни і, гнаний псом, ховається в кущі. Розгнівана Кароліна хапає собаку за нашийник і злісно б'є його. Тремтячи, виходить із-за кущів Фукс і стає на коліно:

— Ви врятували мені життя, — мовить він до Кароліни, обіймаючи її за стан.

— Ах, що ви зі мною робите? — роблено обурюється вона, — ви скористалися з недосвідченості бідої дівчини, посміялися з мене, тепер перестанете поважати.

— Що ви, що ви! Тепер я ще більше буду поважати вас...

... Маріянна в своїм будуарі пише листа:

... »Трудно описати тобі мій стан у ту хвилину, коли я знов почула про тебе. Ти дуже хворий, але це нічого не значить, мій дорогий. Коли ти приїдеш до мене — я день і ніч буду доглядати тебе, щоб вернути тебе до життя. Хоч би що зробила з тобою хвороба, я люблю тебе, як і раніш, і жду твого приїзду. Твоя Маріянна.«

Скінчивши писати, вона підходить до вікна й бачить, як у саду гуляють Фукс і Кароліна. Відставивши свій товстий зад і притискуючи до серця руку Кароліни, він у чомуусь переконує свою даму. Розчертоніла Кароліна нія-

ково відмахується від нього. Маріянна широко сміється.

— Бідна Кароліна попалась у тенета Амура!

Біля під'їзду шумить пущений мотор автомобіля. Старий барон, Маріянна й Кароліна виряжають Фукса. Маріянна подає листа. Турботлива Кароліна подає кошик з садовиною й вином.

— До побачення!

— До скорого побачення!

Машина, легко схитнувшись, пішла повним погоном уздовж освітленого місяцем шосе.

Рука Кароліни з білою хусткою застигла в повітрі.

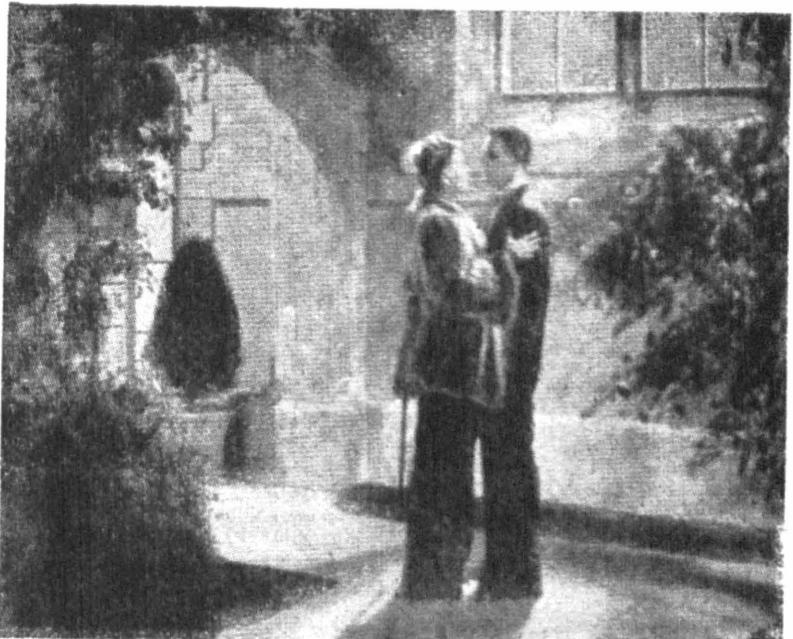
ЗЕЛЕНИЙ КІТ

Розділ тринадцятий

Бліскучий »Ройл-Ройс« мчить асфальтовим шосе, що звивається в передгір'ях баварських Альп. За поворотом відкривається мальовнича панорама гірського озера.

— Ось і замок старого барона, — показує, сидячи біля правила Фукс. Нетерплячий Тюмелль дістает польовий бінокль і розглядає наближуваний замок. Ще хвилина і, поминувши важчую ковану браму, авто спиняється перед під'їздом феодального замку. Назустріч гостям коротка, мов товстий корінець спараги, рум'яна Кароліна. Побачивши розтоплену в усмішці фізіономію Фукса, вона грайливо усміхається:

— Просимо! Просимо! Барон на жаль хворий, але баронеса Маріянна вдома. Зараз доповім, — привітно гомонить вона, відчиняючи гостям важкі дубові двері.

Знаєш, любий... на початку війни я хотіла кинутись у наше озеро.

— Пікантна жіночка?! — шепоче Фукс своєму патронові, замиливши всміхаючись до дорідної економки, що відходить. Старовинна обстанова приймальні створює враження певної холодності. Портрети предків непривітно хмуряться на незнайомців. На каміні тенькає старовинний дзигар стилю »ампір«, з бронзовими Амуром та Псіхеєю. Ганс Тюмелль нервово ходить по пружистому килимові. Його рухи пружні, еластичні, нагадують рухи великого зеленого кота.

— Так от, зараз побачу баронесу, що зрадила своїх і закохалася в чужинця. Та-ак... Не ті часи, — закашлявшись, протягує Тюмелль, побачивши Кароліну.

— Вибачте, панове. Я доповіла про вас, і баронеса прийме через дві хвилини.

— Дякую, — холодно відповідає Тюмелль, оправлюючи свій добре пошитий американський мундир. — Ти можеш іти, — звертається він до Фукса. Сепп з радості незграбно повертається, перекидає цяцьку й мчить за Кароліною. Тюлень! — сичить йому Тюмелль, підймаючи фарфоровий чобіток.

На порозі — Маріянна. Сліди особливого збудження й нетерпіння ледві приховані на її лиці. Вона хоче кинутись до Тюмелля, але на мить спиняється перед Гансом, що ступив назустріч.

— Здорові були, дорога Маріянно, — каже він, обіймаючи гнуучкий її стан.

— Здорові були, Гаррі!

— Ми не бачилися сім років.

— Так... сім років... — ледве чутно відповідає вона... »Як змінився його голос...« І ніби відчувши якусь прохолоду й разочу зміну в поведінці цього, трохи згрубілого Гаррі, щоб розрідити атмосферу, додає: »Ви так змужніли... Цю зустріч вона уявляла інакше, і Гаррі ніби став зовсім іншим.

— Війна... так, війна... я був тяжко контужений... у мене було якесь притуплення пам'яті. Через це я багато забув... погано пам'ятаю минуле. Але пам'ять хутко відновлюється... лікарі кажуть, що все вернеться...

— Так, так... вернеться... звичайно, вернеться... дорогий Гаррі, — відповідає Маріянна, обвинувши руками його шию. — »Голос, звичайно, міг змінитися за сім років, але в руках його рук, що до болю щораз енергічніше й брутальніше обіймають її стан, вона відчуває, що між ними була якась жінка. Адже той славний Гаррі ніколи

Як змінився його голос!

так брутално, по-парубоцькому не обіймав її стан. Він ніжно брав її за плечі... Це так піднесено й гарно... Ці ж обійми здаються блюзнірським замахом цього повоєнного Гаррі на того ніжного й славного Гаррі, що його вона перенесла через усі ці жахливі роки війни. Але вона відгонить ці понурі думки й ніжно пестить забинтовану голову.

— Ти переніс тяжку війну, мій любий?

— О, ще б пак! Я спускався на легкоспаді з підбитого й підпаленого літака... А потім... ці шпиталі... Як вони мені впеклися...

— Так... — багатозначно додає Маріянна, дивлячись у вічі співрозмовника, що намагається відвести свій погляд. Мов би признаючись у якісь змові проти нього, вона шепче: »Знаєш, любий... на початку війни я хотіла кинутися в озеро, де ти колись плавав. Мені здавалося, що коли я торкнуся дна і душа моя відділиться від тіла, я побачу образ того світлого Гаррі... Але потім загинув наш славний Льоренц, померла мама, і я мусила доглядати батька. Він зовсім постарів і подався за час війни. Він ненавидить їх...

— Кого?

— Тих, хто згубив Льоренца.

Співрозмовник намагається оминути цей незрозумілий йому деталь і, пустивши з обіймів Маріянну, доторкається до перев'язаної голови рукою.

— Гаррі?

— Що, Маріянно?

— Гадаєш, що будемо щасливі, чи щастя вже навіки покинуло нас?

— О, чому ж такий пессимізм, моя люба? Повінчаемося й будем щасливі. Я хочу відпочити на березі цього чудового озера. Тут та благословенна тиша... Скажи, будь ласкова, Маріянно, чи не турбують вас американці?

— О, ні! Вони були один раз, довго гомоніли з батьком про полювання.

— Але на коли ж ми призначимо наше весілля? Я хотів би, щоб цей день прийшов якнайшвидше, — діловим тоном заявляє Тюмелль, і це ще раз жолобить Маріянну.

— Готування до весілля триватиме два-три тижні.

— Тижні?! — вибухає подразнений Тюмелль.

— Дорогий Гаррі. Це ж так небагато... Ми ждали сім років. Сподіваюся, ти разом з утішним Фуксом будете одвідувати нас у ці дні... Він скориз серце нашої економки Кароліни.

— От і чудово. Зможемо одружити їх. Він урятував мені життя, і я мушу гідно нагородити його за це.

— Це буде непогана, хоч трохи комічна пара, — відповідає Маріянна, дивлячись на стрільчасте ґотичне вікно. Насичений серпневим сонцем полудень будить у неї спогади. — Пам'ятаєш, Гаррі, наш сад? Ходім туди...

— Про мене, ходім, — згоджується він, і вони, зійшовши кам'яними східцями тераси, ідуть знайомою, такою близькою серцю Маріянни тропою поміж яблунями, обтяженими плодами. Між деревами просвічується озеро. Звідти линуть звуки незримої оркестри, й голоси співу дзвенять у прозорій синяві сонячного дня. Музика підсилює ліричний настрій Маріянни, будить спогади про перше кохання й зустріч з Гаррі. Вона допитливо вдивляється в обличчя Тюмеля. Він байдужий до цих мелодійних звуків і не показує ніякої радості, оглядаючи місця, що стали фетишем кохання для Маріянни. Це ображает її делікатну вдачу.

— Чому ти сумний... Пам'ятаєш, Гаррі?

— Що, моя люба?

— Цю алею. Неваже ти забув наш перший поцілунок? А там ми призналися...

— Так, так... тут... Тепер я, здається, пригадую... Це було якраз тут... так, люба, мої рани...

— Боляче? — питає Маріянна, ніжно, мов крилом білого птаха, торкаючись рукою перев'язки на його голові.

— Так, трохи... але це нічого, пройде.

Обнявшись, вони сідають на лавці біля озера, що яскріє мільйонами сонячних відблисків. Дзеркальну поверхню озера розрізає чудова яхта під білим вітрилом. На ній веселий артистичний пікнік. Під акомпанемент оркестри співають гарну мелодію. Десь її вже чув Тюмелль. Він прислухається, розглядаючи яхту. Струнка фігура молодої чарівної жінки виділяється серед співаків. Стоячи схиливши на щоглу, вона співає. Фіоритури її голосу дзвенять і переливаються, мов виблиски сонця в озері.

— Гарно співає! — завважує Тюмелль.

— Це оперна актриса Квітко... Вона живе на сусідній віллі... Я часто заслухувалася в її спів...

Наближаючись, шарудить хода Кароліни.

— Баронесо, стіл накрили. Пан барон жде вас...

— Пробачте, Гаррі... завважує Маріянна й, ступивши до Кароліни, щось їй завважує...

Тим часом, лишившись сам, Тюмелль розглядає в бінокль яхту, що відпливає. Він бачить лице актриси, що співає.

— Донер ветер! Це ж, здається, та, що мала смарагдовий кулон. Сусідство її з баронесою може поламати всі мої пляни. Треба прибряти!

Тюмелль хмуриється, дивлячись за яхтою, що відпливає. Порив вітру, налетівши, розганяє сонячних зайчиків, і озеро меркне. Шумлять хвилі, наскакуючи на берег...

МЮНХЕНСЬКІ КАТАКОМБИ

Розділ чотирнадцятий

В підземеллі з кутка в куток сквильовано ганяє Тюмелль. Нервово поглядає на годинник, прислухається.

— Однаке вони спізнюються... Чи не зірветься мій плян? Чути наближення ходи. Хтось іде коридором у важких вояцьких кованих чоботях. У рвучко розчинених дверях стає присадкуватий парубійко.

— Ваше завдання виконав!

— Прекрасно! Де вона? — нетерпляче озвався Тюмелль. Два злочинці вносять великий мішок.

— Нагорода завтра, — наказує Тюмелль.

— Яволь!

— Яволь, — клацає закаблучками й зникає за дверима. Тюмелль нетерпляче розв'язує мішок, виволікає звідти молоду струнку невільницю в пом'ятій сукні. Це — Марія Квітко. Диявольська усмішка спотворює обличчя Тюмеля.

— Ось ми й знову зустрілися з вами, прекрасна співачко... — спроквола розтягуючи слова, мовить він і розв'язує свої жертви руки; — тепер ви зможете зі мною погомоніти; він виймає з її рота затичку. — Правда, так краще?... Та ви щось не пізнаєте мене?!

Марія, тяжко зводячи дихання, придивляється до обличчя Тюмеля, ледве освітленого карбідовою лампою.

— Ганс Тюмелль?! — жахається вона.

— Наша зустріч ніби не тішить вас, — саркастично смеється Тюмелль.

Що вам від мене треба?

— Я чув, що ви знов досягли успіху, слави в театрі... Дякуючи мені, ви потрапили на європейську сцену...

(Продовження в наступному числі)

Борці за Українську Церкву

Від 988 р., коли український народ за князювання Володимира Великого прийняв християнство, наша Церква увесь час була вільною та незалежною. Духівництво було національно свідоме та високоосвічене. Пастирі були не тільки духовними, а й національними провідниками. Вільний та незалежний стан Нашої Церкви тривав аж до 1686 р.

Коли ж історичні події довели до Переяславської Угоди 1654 р., московські володарі пляново поневолювали Україну, насаджуючи скрізь свою владу; все ж українське винищували. Але вони побачили, що на перешкоді їм стоїть Українська Церква, що все ще була незалежною і в народі викристалізовувала національну свідомість. Тоді наша Церква була в безпосередньому еднанні з царгородським патріярхом.

У 1453 році Царгород — Візантія завоювали турки, що були віри мохаммеданської. Москва використала великої везіря (першого міністра турецького), давши йому в подарунок три сорока (120) соболячих шкурок та двісті золотих. («Історія Української культури» проф. Огієнка), а цей «владою йому даною» примусив патріярха Діонісія ІУ передати нашу Церкву Москві, що було явною «Симонією», бо передано не правно, а куплено за гроші. А сталося це 1686 р.

Відтоді почалась страшна нагінка на українську Церкву. Все найдостойніше з української Церкви урядово переводилося на Сибір, на заслання: єпископи, священики, диякони, співаки. Позбавлявся наш народ справжніх рідних пастирів, дали йому наймитів, царських сатрапів; провідною

ідеєю їх було якнайкраще догоджати «власть імущим».

Покоління за поколінням сходило в могилу, і призабувалась давня утіха від церковних співів, від читання, від благовіщництва, від Богослужби, від активної діяльності в Братствах, духовних школах, читальнях.

Не чути було з амвону рідного слова. Забулася вся освіта, забулись усі звичаї церковні стародавні, і Церква в Україні перетворилася на знаряддя поневолення, визиску та безоглядної русифікації...

Так було аж до 1917 року. Та ось вибухла революція. «Русь святая», «Народ Богоносець» не вагаючись змив ненависне самодержавство, змив і його церковну гіерархію. Та нові «власть імущі» принесли ще більше гоніння нашій українській Православній Церкві.

Величні храми, що коштували народові дуже дорого, перестали існувати. Частково знищили їх, а більше осквернили.

Народ здебільшого був перейнятий революційними подіями, але не всі забули традиції нашої рідної Соборної Церкви. І от уже 1919 року в Києві збиралася перша всеукраїнська Церковна Рада, що на той час об'єднує чотири парафії, де священиками були українці, що в їх душах ще не погас вогонь віри в святі Христові Заповіти і що прагнули відродити свою рідну національну церкву, позбувшись московського намулу.

У московського патріярха жандармів тоді вже не було, а тому «владики» почували себе не твердо, але те, що виходило від українців, вони рішуче відкидали. І ні в

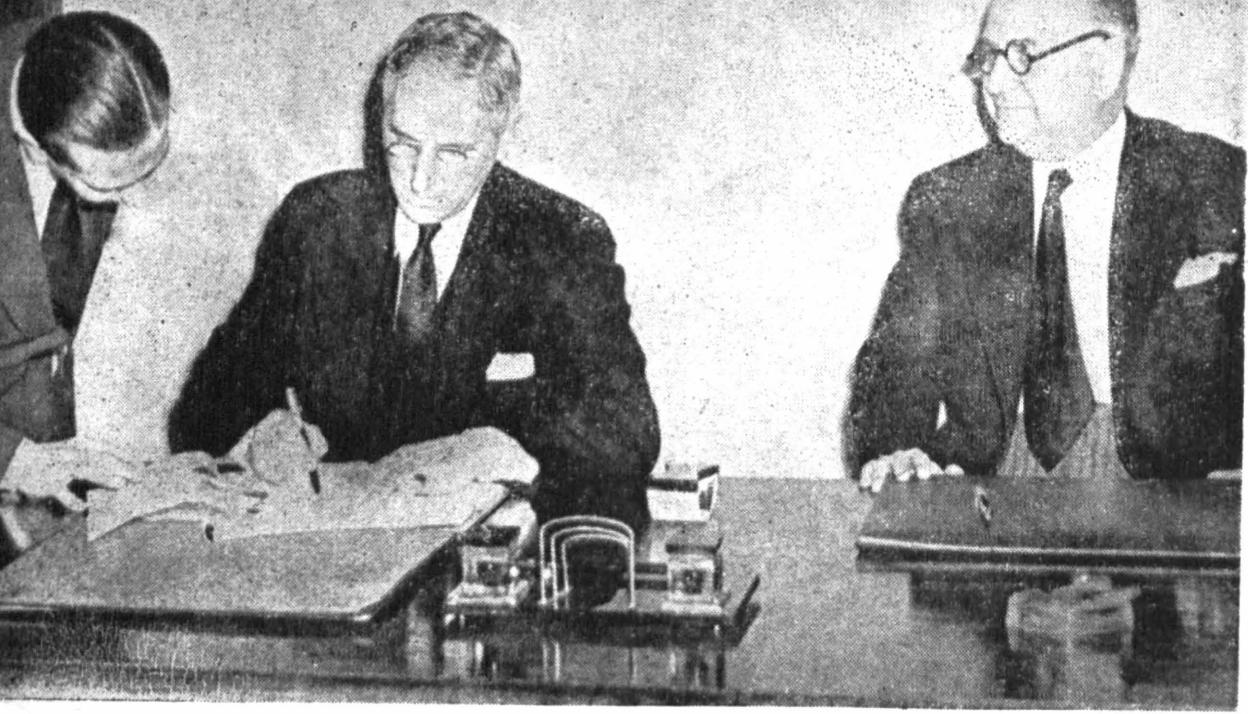
якому разі не погоджувались на висвятування епископів-українців. Через воєнні обставини не можна було «Всеукраїнській Православній Церковній Раді» пов'язатися з царгородським патріярхом і навіть з грузинським екзархом. Отож треба було шукати іншого шляху. Найшлася відважні мужі, що піднесли могутній голос, щоб рятувати батьківські звичаї й уклад церковний.

І Україна відгукнулась, не зважаючи ні на які труднощі того жахливого часу.

Представники всього Українського Народу зібрались у серці України, в Києві, на перший Всеукраїнський Церковний Собор духовенства й мирян, коли московські «владики» відмовились висвятити для нашої Церкви двох найдостойніших священиків на епископів.

Собор після триденного посту та молитви, всеобщого обговорення цього питання, ухвалив виконати висвяту за прикладом Першоапостольської Церкви, як це практикувалось у перші віки християнства в славній Олександрійській Церкві, що й зробили 10—23 жовтня 1921 р. у незабутній для Української Автоцерковної Православної Церкви і всього Українського Народу предковічний святыні нашій — Софіївському Соборі. Сповнились Українські серця радістю духовною, бо знову була відроджена на догматичних засадах рідна Христова Церква. На чолі її став **Великий подвижник митрополит Василь Липківський**.

До нього, мов до сивого свого батька, зліталися орли — рідний епископат як: палкій ревнитель Церкви Христової — Олександр Ярещенко, прямий і одвертій (Закінчення на стор. 13)

В бюрі грецького міністра чужоземних справ Тсальдаріса була підписана 20 червня 1947 року американсько-грецька угода про надання від США Греції в позику 300 мільйонів доларів. На фото: посол США Лінколн Мек Віг підписує угоду в Атенах.

Іссл. Ітон

Комашня в поході

Люта і нещадна армія комах жахає людей і тварин у південно-американських джунглях.

Якось на світанку, коли я з своїм чоловіком, гірничим інженером, подорожувала в джунглі Колумбії, ми раптом побачили сотні комашиних дроздів, що сполохано пурхали, раз-у-раз спускались на землю і знову злітали на дерева. Ми знали, що це значить. Комахи, гадюки й навіть чималі тварини метушливо тікали. Деякі лізли на високі дерева, інші заривалися глибоко в землю.

Військо мурашок ішло в похід! Щороку під час двох дощових сезонів ці комахи — бич джунглів — маршували сотнями тисяч, вдираючись у тубільне село, де ми жили.

Ми злізли з мулов і почали пильно оглядати джунглі. Під величезною колодою здибали одну з колон, що ще не виступила в свій денний похід. Зчепившись своїми довгими лапками, вони утворювали клубок на один метр у поперечнику. Мурашки були чорні, бліскучі, майже 2,5 см. завдовжки, з величезними щелепами-клешнями, що ними вони шматували свої жертви.

На світанку клубок почав рухатись. Немов якимось чародійством, суцільна маса розтеклася, і армія комашні кишіла, вкриючи землю. Старшини давали накази, подаючи знаки вусиками. Армія просувалася вперед широкою колоною, на 30 м. завдовжки. Сторожа, розчепіривши щелепи й помахуючи вусиками, охороняла фланги.

Дрозди, перелітаючи за ними, слідкували за мурашками з дерев, чекаючи нагоди кинутись на того, хто пристане.

Коли надійшов час сніданку, тисячі розвідачів вийшли з лав і кинулись шукати поживи. Дрозди негайно метнулися униз. Чимало розвідачів зникло в дзьобах птахів, але решта й далі сновигали, розшукуючи здобичі.

Перший, повернувшись, повідомив про невелике дерево, де аж кишило гусінню. Лізучи на стовбур і розлазячись по гіллі, загін комашні шматував гусінь і пожирав його.

Другий розвідач прибув назад. В нього були тільки три з шести ніг і лише один

вусик. Йому важко було найти дорогу без одного вусика, бо ці органи з гострим чуттям дотику й нюху були його очима й носом. Вояки першої допомоги зустріли його, позчіпляючи свої щелепи докупи, утворивши своєрідні ноші, і на них понесли його назад для рапорту. Він знайшов велике гніздо шершнів, що звисало з куща.

Все ще лежачи на ношах, він вів армію на бенкет. Мурашки оточили гніздо, люто розриваючи на клапті паперувату оболонку. Перелякані шершні одчайдушно боронили свій дім і своїх дітей, але даремно. Комашня наступала.

За звичайних умов мурашки проходять півтора кілометри за три з половиною години. Тієї ночі вони, як звичайно, утворили великий клубок і відпочивали. На світанку вишикувались ще раз. Цього разу до них приєдналися інші загони.

Недалеко від шляху армії великий змій ба здував дику свиню й проковтнув її цілу. Потім він обкрутився довкола гілля дерева поспати, поки перетравлювалася їжа.

Мурашки нанюхали слід. Збуджено посунули вони купою на дерево. Давун, ситий і сонний, не прокинувся, навіть коли комашня розлилась по його тілі, мов розтоплений вар. Спершу вони осліпили його, потім бенкетували цілий день, пожираючи свою жертву аж до кісток. Тоді ще раз зблисилися в клубок переспати ніч.

Коли знов розвиднилось, вони рушили далі в похід на наше село, женучи поперед себе все. Рух тих тисяч мурашиних ніг у мовчазних джунглях нагадував звук дощових крапель, що м'яко сіються на землю.

Раптом несподіваний напад ззаду збентежив їх. Флангова охорона передала повідомлення головному командантові, що величезний комахоїд, інший непереможний ворог, знищує загін за загоном. Кожного разу, як він висолоплював свій довгий липкий язик, сила мурашок зникала в його пельці.

Якраз попереду була річка. Армія ринула до неї. Наткнувшись на велике каміння на березі річки, перші солдати позчіплювались докупи й утворили драбинчасті сходи.

Дальші мурашки видерлися по цих сходах і поспілталися в містки від скелі до скелі. З подиву гідною швидкістю армія перебігла через ці містки, поки бризи з бурхливої річки не впали на мурашок. Мурашки, що перші дійшли до річки, почали сплітатися в клубок. Вояк за вояком впліталися в круглу масу, лишаючи тунель — порожню середину. Малі мурашки — робітники, несучи дітей та запаси харчів, перебігли тунелем. Решта армії заповнила самий тунель, щільно закрила вхід і великий клубок покотився в річку.

Коли вони переплили через пороги і клубок ударився об берег на крутому повороті, мурашки порозчіпляли свої лапки й розсипались по березі. Вони западливо общаювали землю, поки не натрапили на слід. Тоді вишикувались у колону й помаршували вперед. Шість місяців минуло з часу, як вони йшли тим слідом, але вони знайшли його. І вони йшли тим слідом увесь той день аж до ночі.

Ми прибули до села пізно ввечорі. Ми були так захоплені спостеріганням комашні, що забули послати вперед вістку, і Фредріко, наш провідник, побіг селом, вигукуючи: «Мурашки-солдати йдуть!»

В хатах посвітилися свічки. Напівводягнені діти, хапаючи курей, бігли до бугра. Матері вибігали, несучи голих немовлят. Чоловіки з усіх сил гнали худобу до сковку. Це відбувалося щопівроку.

На світанку ми вирішили спробувати прийняття бій. Викопали глибокий рів навколо будинка, залишивши тільки стежку до села. Жінки гріли воду в великих казанах, а діти кидали в рів сухе пальмове листя. Деякі тубільці повзувалися в високі гумові чоботи, а інші пообмотували собі ноги старим дрантям. Зі збудженням нетерпляче чекали ми на ворога.

Фредріко побіг у село на розвідку. «Вони йдуть!» — верещав він. — «Готуйтесь!»

Велика чорна колона йшла маршем на бугор і стежкою до хати. Там армія розділилась на кілька менших колон; комашня залила стіни знизу до самого верху, вбиваючи всіх комах і кидаючи їх додолу. Сонних кажанів, що звисали зі стелі, вони захопили зненацька й умертвили. Помічні мурашки, чекаючи внизу, хапали упалу здобич і тягли її у двір їсти. Затим викинули мишів із комори, порозгонили тарганивіз книжкових полиць і полізли крізь щілини в підлозі по щурів.

Коли остання мурашка пройшла стежкою, люди хутенько прокопали решту рова, відтинаючи ворогові відступ. Шість годин ми чекали на зловленнях у пастику напасниців. Нарешті вони вийшли.

Ми поквапно полили гасом пальмове листя в рові й розтопили свічки в окропі. Фредріко запалив вогонь у рові, а інші тубільці скопили лопати, набирали мурашок купами, коли вони виповзали з будинка, і кидали їх в окроп, укритий шаром лою з свічок. Так ми знищували загін за загоном. Мурашки розгублено розбігалися в усіх напрямах. Тисячі їх бігли до рову; їх лопатами кидали в вогонь.

Протягом 30 хвилин усі солдати мурашині армії, які попадалися на очі, були знищені. Але сотні їх утекли назад у будинок. Ми чекали, знаючи, що голод вижене їх геть.

Раптом надлетіли мурашині дрозди й кружляли в повітрі. Вони теж чекали.

Було вже надвечір, коли одна по одній мурашки виповзали зі своїх скованок. Ми, затаївши дух, спостерігали, як дрозди кидалися на землю, докінчуячи за нас справу.

Пер. М. і Д.

(Продовження)

оборонець рідної Церкви Степан Орлик, святощів надхненники Йосип Оксюк, Микола Борецький та Іоан Теодорович, непересічний полеміст і організатор, що вже понад 20 років керує нашою церквою в новому світі, та інші, що понесли від свого батька слово і славу У. А. П. Ц. у далекий, як старий, так і новий, світ, в обороні віри, моралі та звичаїв українського народу.

Диким виттям зустріли цю вістку московські «просвітителі». «Как?! Кто посміл? На каком основані! Без нашого позначення....»

І почали вони «цей величний акт осквернити своїми злими язиками».

Та Господь, бачачи чисті серця українського народу, благословив свою благодаттю відродити нашу Церкву.

Не минуло й двох років, як в Україні налічувалося вже 2.200 церков, у яких на вимогу вірян лунало Слово рідною мовою.

Митрополит разом із своїми синами — єпископами, закликав народ до сдання біля рідної Церкви і збуджував національну свідомість народу.

Не могли не помітити цього релігійно-національного зрушения «власть імущі», що були, як і московські «просвітителі»,

ворогами всього релігійно-українського, і на нашу Церкву та Ієрархію і мирян почалася страшна нагінка. Церкви замикали, нищили, єрархів та мирян заарештовували, засилали, нелюдським, жорстоким способом мутили й катували. За що? За те, що вони віддано служили Богові й рідному в ярмо закутому Українському Народові. Так почалося з 1926 р. На кінець 1936 р. з 34 єпископів нікого не залишилось.

Прийнявши терновий вінець, усі вони пішли на тортури, страждання й зазнали мученицької смерті. Разом із ними загинуло кілька тисяч священиків та кілька десятків тисяч мирян.

З допусту Божого залишився один архиєпископ Іоан Теодорович, що про нього вже згадано і що став дійсним законником наступником нашого Великого митрополита Василя.

Слава Богу, Церква наша, хоч і поза межами батьківщини, але існує, і жертви, принесені за рідну Церкву, освятили її своєю кров'ю та засвідчили віру в Христову Правду.

Ці жертви в Українському Народі не забудуться ніколи.

о. В. К.

пioner українського друкарства видав 1560 року «Евангеліс Учительне», а через рік ще одну книгу — псалтир.

У цей час, коли Іван Федорович видав у Заблудові псалтир, відбулася Люблинська унія. Вона об'єднала Польщу й Литву в одну державу. — Річ Постолиту. За цією унією, всі українські землі, крім Закарпаття, Вуковини й Чернігівщини, ввійшли до Польщі.

У новій ситуації гетьман Ходкевич мусів закрити друкарню. Неадача не зневірила Івана Федоровича. Він переїздить до Львова, великого культурного центру в Західній Україні. Переboroючи матеріальні труднощі, байдуже ставлення до його справи, він кінець-кінцем засновує тут друкарню. «Часто звертався я, — писав Іван Федорович, — до багатих і шляхетних цього світу. Просив допомоги від них. Робив поклони, дотикаючись їхніх колін, приступав до лица землі. Обливав їх ноги сердечними слезами, що краплинами спадали з моїх очей. Не раз я це робив».

На позичені гроші Іван Федорович заклав на Підзамчі при монастирі св. Онуфрія друкарню; 25. лютого 1573 р. він розпочав складання «Апостола» і через рік видав його; 15. лютого 1574 року вийшла в світ ця книга. Це була перша не тільки у Львові, а й на всій Україні українська друкована книга. Її віск становив епохальну подію в історії української культури; це був початок українського друкарства.

За кілька років після цього славетний український діяч князь Костянтин Острозький запросив Івана Федоровича влаштувати друкарню в місті Острозі. Князь запропонував видати поезію біблії.

Видання біблії було організоване дуже солідно. Щоб дістати найточніший рукопис Святого Письма, князь розіслав людей до монастирів усіх слов'янських країн. Сам першо-друкар, шукаючи рукописів, побував у Молдавії й Туреччині. З різних спісів біблії взали окремі, науково перевірені частини. В серпні 1581 р. було закінчено видання першої друкованої церковно-слов'янською мовою біблії.

Ця біблія відома під назвою острозької. Це була видатна подія, мистецько виконаний твір, що залишився неперевершеним. Острозька біблія являє собою товстезний том на 1.256 сторінок; кожна сторінка мала дві шпалти по 30 рядків. Шрифт, монтаж, заставки, друк, оправа були дивовижно прекрасні. Острозька біблія щодо майстерності виконання — це шедевр, що не має рівного в світі. Це неперевершений зразок українського книгодруку.

Біблія була останньою працею Івана Федоровича. В грудні 1583 р. він помер у Львові в будинку Ставропігійського інституту на Блакітній вулиці. Поховали його у Львові.

У зв'язку з великою потребою на друковані книги, бо для масового розповсюдження їх був відповідний грунт, на Україні друкарство швидко поширилося. Друкарні виникли в багатьох містах — Луцьку, Кисіві, Чернігові, Новгород-Сіверському, Житомирі, Константиніві. Заснування друкарень ще більше спричинилося до піднесення культури; навколо друкарень збирались учени, письменники, культурні діячі; відкривали школи. За допомогою козацтва спромоглися розгорнути найбільшу культурно-освітню діяльність Київське Братство і Києво-Печерський монастир з друкарнею при ньому. За часів митрополита Я славетного вченого Петра Могили, що заснував першу школу в Україні — Києво-Могилянську Академію — найбільшим друкарським осередком став Київ.

В. ЮНАКІВСЬКИЙ

Початок українського друку

Загальну любов і пошану зустріла в Україні книга з перших днів ІІ появі тут. А прийшла книга на нашу землю ще в Х ст. після прийняття християнства. Разом з новою ролією Україна запозичила найбільший здобуток греко-візантійської культури — письменність і книгу. Грецькі ченці

Кирило й Методій, проповідники слова Божого серед слов'ян, склали слов'янську абетку, так звану кирилицю, що ІІ в трохи зміненому вигляді вживавася ми й досі. Кирило й Методій переклали слов'янською мовою церковно-служебні книги, що прийшли й на Україну. Це були: апостол, псалтир, евангеліє, а пізніше й світська література.

Рукописна книга була могутнім чинником

розвитку культури в першій українській державі — Київській Русі. Уже в Х ст. при більших церквах і монастирях виникають школи, утворюються перші книгозбірні. Теплим словом згадує найстаріший український літопис князя Ярослава Мудрого: «Ярослав любив книги, він велів їх переписувати і поклав у святої Софії церкви», тобто заклав при церкві велику збірку книжок. Ярославів син Святослав також був ретельним збирачем книг. Від його рукописів збірки лишилися славнозвісні «Ізборники», що являли собою тогочасну енциклопедію.

До першої половини XVI ст. в Україні

книг не друкували. Друковані видання приходили до нас з Вільни, де в кінці XVI ст. білорус Франциск Скорина заснував слов'янську друкарню. Видання цієї друкарні були поширені й серед українського народу.

З кінцем XVI ст. почався швидкий розвиток національної української культури. Не тільки по містах, але і в більшості сіл були закладені школи. Письменність стає здобутком широких українських верств. Чужинці, які відвідували Україну, бували вражені тим, що школи рясно вкривали наші землі. Так, письменник Павло Алепський, що разом зі своїм батьком, антioхійським патріархом Макарієм III, в 1654 і 1658 рр. подорожував по Україні, писав: «Починаючи від міста Рацькова, це було по всій козацькій

землі, ми помітили прегарну рису, що нас дуже дивувала: всі вони, за малими винятками, навіть жінки й дочки, вміють читати та знають порядок богослужби й церковний спів. Крім того, священики вчать сиріт та не дозволяють, щоб вони тинялися неуками по вулицях».

Український народ у ті часи провадив боротьбу проти польського панування, проти національно-релігійного притиснення. Українська шляхта, заможне міщанство й козацтво посилено розвивали свою культуру для переборення польського, латино-католицького наступу. Ця боротьба відбувалася під релігійним пропором.

Основоположником першої друкарні на Україні, видавцем першої друкованої книги на наших землях був Іван Федорович, особа, що ввійшла в історію української духовної культури і здобула в цьому одне з найвизначніших місць. Це був перший український друкар. Йому завдачє український народ те, що майже триста вісімдесят років тому в Заблудові вийшла з друкарні в світ книга українсько-слов'янською мовою «Евангеліє Учительне».

Химерно була доля цього намого культурного діяча. Він був заклав друкарню в Москві. Там 1584 р. надрукували були «Апостола». Але це викликало обурення московських реакційних сил. Його почали переслідувати, загрожувати йому карою за видання друкованої книги. Розлючена юриза знищила його друкарню. І він мусів емігрувати на українські землі, що були тоді в межах литовської держави.

Український магнат, що посадив високе становище литовського гетьмана, Григорій Ходкевич, вірний поборник рідної культури й ворог польонізації, цирко прийняв вигнання. Він дав притулок угідячеві з Москви, запропонувавши в своему маєткові Заблудово заснувати друкарню. Гетьман Ходкевич розумів, якою могутньою зброєю проти польського наступу може бути друкована рідною мовою й поширювана в тисячах примірників книга. У заблудівській друкарні

Що ви знаєте про сон?

Між 25. і 70. роком людина пересічно проводить у сні 15 років. Безсоння змушувало генералів програвати битви, перво-вих пацієнтів доводило до меж божевілля, жінки втрачали своїх чоловіків. Знати, що таке сон, важливо для нас, але кому з нас відомі встановлені наукою факти про нього? Що ви думаете про наведені твердження: які з них правильні, які ні?

Здорові люди ніколи не кидаються й не перевертаються у сні.

Ні. Кожний міняє поставу свого тіла декілька разів, бо розміщення наших мускулів таке, що ми не можемо розслабити їх усі разом. Протягом нічного сну відбувається пересічно 35 змін постави тіла.

Найбільш відвіжує ранній сон.

Так. Досліди при Колбейтському університеті виявили, що найбільшою користі від сну досягається наприкінці перших кількох годин.

Якщо ви спите шість годин замість вісімох, ви мусите втратити більше енергії наступного дня, щоб виконати ту саму роботу.

Так. Ліaborаторні досліди стверджують, що ми потребуємо на 25% калорій більше, коли не досиплемо.

Щоб надолужити недоспане, доводиться спати трохи довше кілька ночей підряд.

Ні. Один нормальній нічний сон дає повну змогу надолужити недоспане.

Спільнє спання з хімнебудь перешкоджає відпочинкові.

Так. Навіть легкі рухи людини не дають нам заснути глибоким і найбільш відвіживим сном.

Найненергійніші ті люди, хто звичайно мало спить.

Ні. Наполеон і Едісон спали мало вночі, але кунали вдень. Отже протягом кожної доби вони, очевидно, загалом спали нормальну кількість годин.

Через same лише недоспляння можна серйозно захворіти.

Так. Тварини швидше вмирають від недоспляння, ніж від голоду.

Ми засинаємо й прокидаємося за якусь частку секунди.

Ні. Коли ми вже напівсонні, чи то напочатку чи наприкінці сну, триває такий період, коли ми не можемо говорити, але можемо ясно чути звуки. Тоді наша здатність рухатися спить, а наше чуття слуху — ні.

Спання на лівому боці втомлює серце.

Ні. Для нормальної людини зовсім байдуже, чи вона спить на спині, чи на якому боці.

Пити гарячі напої на ніч — найкращий засіб запевнити собі добрий сон.

Ні. Тиск рідини на сечовий міхур спричиняє неспокій. Не можна пити багато на ніч, якщо ви хочете відпочити уві сні.

Нездорово спати влітку з електричним вентилятором у кімнаті.

Ні. Якщо вентилятор повернений до стіни, щоб не було протягу, і поставлений на товстій повстяній підкладці, щоб заглушувати звуки, це допомагає відпочити в нічному сні.

Фізичне напруження не дає заснути.

Так. Тепла ванна мабуть чи не найкращий засіб зменшити напруження, що настає від дуже незвичних вправ перед сном.

Найгірше при безсонні — це хвилювання, що на другий день не зможеш як слід працювати.

Так. Д-р. Дональд А. Лерд, що досліджував при Колбейтському університеті властивості сну, радить: коли ви не можете добре спати, ви повинні постановити встати пізніше наступного дня. Знаючи, що в вас багато часу для відпочинку, ви легко задрімаєте.

Матраси й пружини повинні бути середньої м'якоті, щоб запевнити спокійний сон.

Так. М'яке ліжко — найгірший ворог здорового сну, тверде ліжко — майже так само.

Шільбідній сон — це потурання самому собі, що зменшує ефективність праці.

Ні. Досліди при Стівенському університеті показали, що коли студенти спали годину після обіду, їхні навчальні оцінки були вищі, ніж коли вони використовували цей час на навчання.

Розумова праця — найгірший з усіх можливих способів готовувати себе до сну.

Так. Вечір без праці, що закінчується прогулянкою, щоб утомити мускули, це найкраща підготовка до сну.

Пер. МІД.

Король сміху

Новий Світ — батьківщина не самих королів доляра, міді, цукру, електрики й бомб; Америка — батьківщина «Короля сміху» Марка Твена. Більше як пів століття гримів його сміх там, далеко за океаном, і дзвінкою луною доходить до всіх закутків землі. Ніхто до нього не володів таким колосальним запасом життерадісності та здорового непогамованого гумору.

Так, Марк Твен — класик, і його — одно із щасливіших в історії літератури: адже не багато авторів володіють даром збуджувати в читачів здоровий сміх, роблячи їх бадьорими, життерадісними й добродушними до людей. До того Марк Твен — доступний усім і кожному: його, як і Жюль Верна, можуть з однаковим захопленням читати дорослі й діти. Він не написав ні рядка, що його батько не міг би дата прочитати своїй дочці.

Марк Твен (1835—1910)

Як же протекло життя цього бурхливо-невтомного гумориста? Виявляється, що воно повне самих драматичних пригод: все, що є «американського» в Америці, довелося Твенові спробувати на власній долі. Всі незвичайні пригоди, що він майстерно описав у «Томі Сойєрі», «Гекельбері Фіні», «Житті на Міссісіпі» та ін. — в більшій або меншій мірі автобіографічні.

Літературну кар'єру Твен почав з 13 літ. Тоді він ще був — друкарським хлопчиком Самуелем Клеменсом. Редактор своєрідної чистоамериканської газети в провінції Міссурі, ідучи на відпустку, доручив редактування спрятному юнакові. В друкарні Твен пробув потім ще два роки, далі став лоцманом на Міссісіпі, одночасно продовжуючи дописувати до часописів. Однак, тисячекілометрові маршрути не задовольняли його, і він подорожує через прерії, гори, пустелі, заселені вовками, буйволами, ін-

дідьками. Але й тут він був недовго: його охопила «золота мальрия», — і він проміняв редакторське перо на заступ шукача золота. Два рази був мільйонером, два рази був звичайним злідarem, але ніколи не падав духом, не складав рук, працював і жартував, і знову жартував. Найвеселіші сторінки його творів написані саме тоді, коли він, зазнавши аварії в життєвім океані, починав будуватися знову, без доляра в кишені. Є чого повічитися в цього небувалого сміхутині! Куди не закидала його доля, всюди він умів зберегти свій яскій, здоровий, чисто американський розум і дивовижну спостережливість. Його іскристий гумор увесь майже побудований на тонкій спостережливості. Навіть тварини не уникнули його перейнятого гумором погляду. В мистецтві творити сюжет і фабулу, можливо, знайдуться конкуренти, але рішуче ніхто не перевищив М. Твена в умінні захоплюючо розповідати. Як оповідач, Твен — неперевершений. Романів у нього десятки два, а дрібних гумористичних оповідань — до сотні.

Марк Твен і в житті був вічним жартівником. Справжнє прізвище письменника Самуель Клеменс, а його псевдонім має безпосередній зв'язок з лоцманською справою. Лоцмани в верхів'ях Міссурі стояли на носі пароплава, тримаючи в руках довгу ломаку, розмічену на фути, якою міряли глибину ріки. Коли глибина доходила всього до «двох мірок», тобто футів, то лоцман, звичайно кричав капітанові:

— Дві мірки!

По-американському:

— Марк Твен!

Це означало, що далі йти нікуди, і пароплав зупинявся, вибираючи глибший фарватер.

«Дописавши своє перше оповідання, — говорив Марк Твен, — я побачив що далі йти нікуди, і по-лоцманському підписався Марк Твен. Проте, виявилось, що мої оповідання можуть появлятися в пресі.«

Навіть зі смертю письменника пов'язана анекдот. Якось ще за життя Твена з'явилось у газеті фальшиве повідомлення, що «наш свій Марк Твен помер». Тоді Твен надіслав до газети спростовання:

«Прошу вважати чутку про мою смерть перевіреною...»

На превеликий жаль, в 1910 році, ця чутка не була перевіреною. Замовк «Король сміху», навіки втрачено благородний дар небес, що прикрашував сіре життя.

ІВАН МАНИЛО

Вийшло друком ілюстроване видання:

А. КАШЕНКО

»ЗРУЙНОВАНЕ ГНІЗДО«

Історична повість з часів
зруйнування Запорозької Січі

Ціна 7 н. м.

Замовлення надсилати
на видавництво «Пу-гу», Авгсбург,
Біスマрктр. 13/II.

Вимагайте у всіх кольпортерів
журналу «Пу-гу»!

ЮРІЙ БАЛКО

»ІНЖЕНЕР МАРЧЕНКО«

Фантастична повість

незабаром виходить окремим виданням.
Книга ілюстрована.

Ціна 7 н. м.

Замовлення приймає видавництво
»Пу-гу«.

Кольпортерам опуст.
Наклад обмежений!

Читайте, передплачуєте!

! »Пу-гу«

Поземно: 1-3 — представник одного з головних індуських племен; 4-6 — перше слово назви столиці однієї зsovетських республік (див. 4-15); 7-11 — індійський епос (літ. твір); 12-13 — відомий жидівський письменник; 14-15 — мати, що втратила за один день своїх 14 дітей (міт); 16-17 — ініциали (прізвище, ім'я) відомої укр. поетеси, цілили (прізвище) гестапом; 18-19 — невільник, замордований гестапом; 20-21 — перше слово назви найкращого твору славетного польського письменника (див. 32-34); 22-23 — місто в Німеччині; 24-25 — пожива багатьох тварин (читати назад); 27-28 — порт в Італії з радіо-висильною; 29-31 — стислий яскравий заклик до дії; 32-34 — друге слово (див. 20-21); 35-36 — ско-сноторвна споживана рослина; 37-38 — скочена назва світової організації; 39-41 — досплив Дунаю; 42-44 — військове віддання пошани; 45-46 — драма Ібсена; 48-49 — загибління в мурі; 50-51 — представник високо-культурного народу, що мав македонського; 52-53 — полководець Олександра Македонського; 54-55 — один з органів почуттів; 56-57 — математична стала; 58-59 — ім'я того, хто спричинився до троянської війни; 60-61 — місце для грішників (старослов'янська назва); 62-65 — священна війна у мусулман; 66-68 — сузір'я; 70-72 — французький священик.

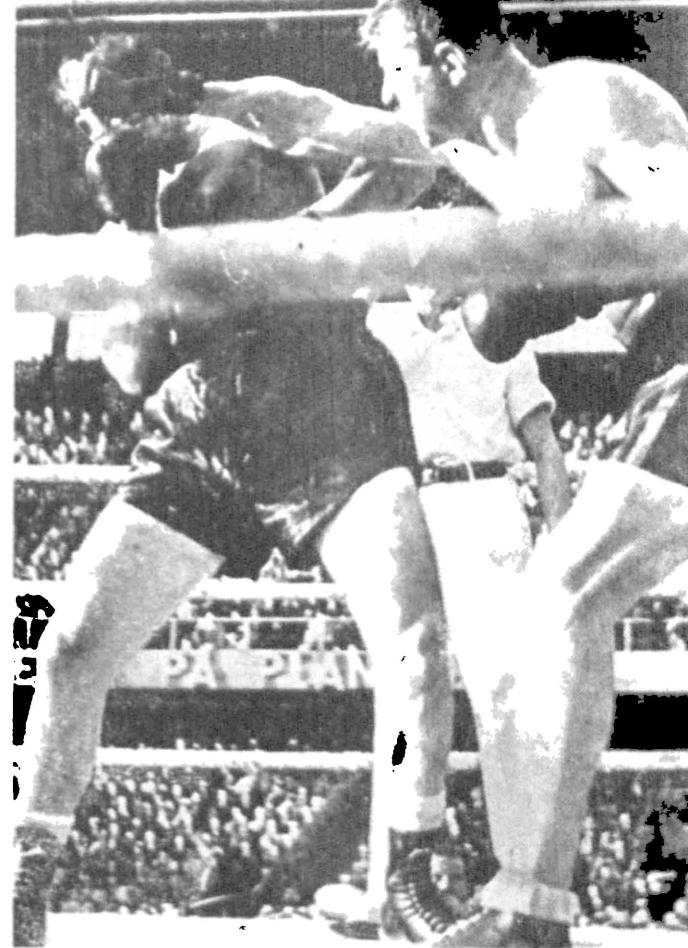
Майстер повстяних рукавиць

Цей матч — найвизначніша подія цьогочінного сезону, бо переможець буде мати можливість викликати на бій світового чемпіона Джо Люїса, — честь, що на неї сподівався спочатку Вудок, а потім Баксі. Олле Тандберг мало відомий навіть в Європі, хоч він брав участь у десятках змагань ще перед війною, і зовсім невідомий за океаном. Тепер він стас у фокусі уваги світової спортивної преси. Варто пригадати декілька фактів про нього.

Свого становища улюбленаця шведської публіки цей скромний, сором'язливий, лагідний і тихий молодик 1.94 см. росту і 92 кг. ваги досяг шляхом упертої праці. Тепер він може заслужено пишатися назвою найдосконалішого мистця свого фаху в Європі. Його техніка бездоганна; вона свідчить про довгу й тяжку працю та силну волю, спрямовану на досягнення мети. Подив викликає його відчуття часу й простору; поєднане з досконалими рефлексами й блискучою технікою, воно дає несамовиту швидкість; за це його прозвали «машиною вдарів». Важко прослідкувати й побачити все це під час виступу Тандберга. Лише досвідчені очі рефері та суддів спроможні все це завважити. Під час одного із своїх довоєнних виступів у Німеччині він завдав своєму супротивникові 270 ударів.

Але в цьому одночасно полягає й слабість Тандберга, бо його вдарами не вистачає сили, і він ніколи не може завершити гру ефектним нокаутом. Це вже давно турбус шведську пресу, для якої він — національний герой, тим більше, що не можна знайти до цього жодної причини, знаючи його комплексію. Дехто вважає за причину його лагідності, що не дозволяє йому бити з усієї сили супротивника. Через це він завжди виграє не завдяки брутальній силі, а лише завдяки кращому станові своєї нервово-психічної машини та ліпші координації нервів і м'язів. В останній час преса повідомляла, що він «віправився», отже має деякі можливості при зустрічі навіть з такими «твірдокам'яними» супротивниками, як Люїс.

Він цікавий і з іншого погляду. Подібно до «незрівнянного» Демпсія, що студіював філософію, або елегантного Корбетта (ми

Олле Тандберг, чемпіон Швеції у важкій вазі, переміг у Стокгольмі американського боксера Джо Баксі. На фото: Олле Тандберг (праворуч) б'є в обличчя Баксі.

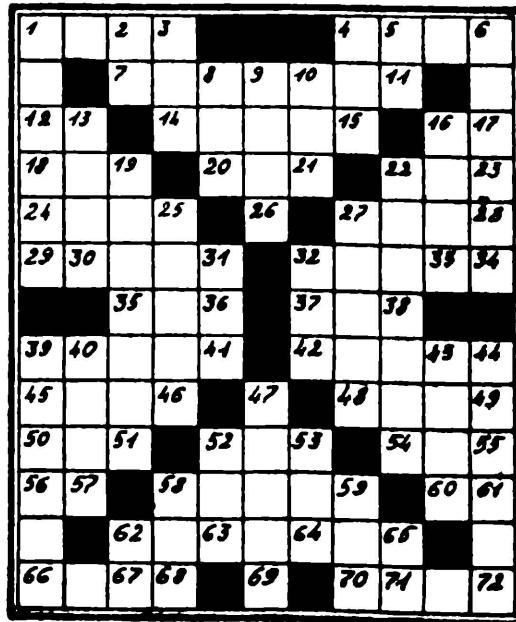
його бачили всі в фільмі «Джентльмен Джім»), молодий шведський велетень наочно діводить, що бокс — це не звіряча віха, як це гадають деякі занадто нервозні інтерв'юенти й напівінтелігенти, а елегантний, гарний і мужній спорт. Він вимагає всіх фізичних якостей добrego спортсмена, а також — сміlosti, стриманості, волі й доброго гумору. І професійні боксери — це не обов'язково напівшмавлі з косими щелепами й низьким лобом. Олле має за собою вищу школу де він, власне, і почав удаватись до спорту. Крім того, він непоганий мальяр і всі свої вільні години, що лишаються від напруженого тренінгу, проводить у своєму ательє за працею або разом з визначними мистцями й мистецтвознавцями країни.

Цей майстер повстяних рукавиць і пензля справді гармонійна людина, про яку мріяли стародавні греки.

А. ПВ.

КРОСВОРД № 7

Значення слів

Дезерто: 1-29 — поганський бог в українсьців; 2-7 — ініціали (ім'я, прізвище) автора роману «Голод»; 3-14 — титул татарських володарів; 4-15 — друге слово (див. 4-6); 5-11 — ініціали (прізвище, ім'я) голови одного з еміграційних урядів; 6-34 — геллениський поганський бог; 8-20 — стара назва ріки Урал; 9-28 — хижак; 10-21 — одно з п'яти найбільших міст Фінляндії; 13-30 — що масмо віддавати старшим; 16-33 — політична партія Англії, що існує вже кілька сот років; 19-51 — найвидатніший держ. діяч Німеччини 19. ст.; 22-54 — генерал, держ. діяч Італії; 23-46 — як правило, присходить до тих, хто на це дійсно заслуговує лише після їх смерті; 27-48 — тропічний плід, що смаком нагадує яблуко; 31-41 — допоміж Волги; 32-42 — одна з ознак чоловічої статі; 39-66 — третя щодо довжини ріка в Європі; 40-57 — французький письменник 19-20 ст.; 43-60 — рідка страва; 44-72 — один із трьох найвизначніших китайських мудреців; 47-60 — летунський термін; 52-63 — загибління в металі для вільного приспособування якогось предмета; 53-64 — рід фортифікаційних споруд; 58-68 — персонаж грецької мітології; 59-70 — жіноче каракулеве манто; 62-67 — російський мальяр; 65-71 — ініціали (прізвище, ім'я) одного з провідників збройної боротьби України 1917-20 рр.

Вгорі ліворуч: Збори палестинських арабів розглядають жидівське питання. При мікрофоні шейх Мохаммед Собі Абед Дін, позаду нього сидить племінник великого муфтія Єрусалиму, Ямал Гусейн (в темній феці).

Ліворуч: Марлена Дітріх, відома кіноартистка, стала тещею. Її дочка Марта Елізабета Гібер, також артистка, вийшла заміж 4. 7. 1947. у Нью-Йорку за відомого артиста Вільяма Ріва. На фото: молоді після вінчання.

Внизу ліворуч: Хоч мистецтво татуювання в Японії офіційно оголошено нелегальним, його старанно продовжують кілька майстрів «старого ремесла». Такий художній малюнок коштує 20.000 ен, тобто 2.000 доларів.

Вгорі праворуч: Чеські дипломати в Нью-Йорку урочисто піть першу діжку справжнього пільзенського пива, що вперше досягла сюди після 1939 року. З цієї нагоди дівчата в національному чеському одязі.

Праворуч: Під час боксу в Нью-Йорку дві схвильовані жінки буквально вчепилися одна одній за коси. Тут одна із них, плачучи, борониться від поліції.

Внизу праворуч: Страйк лондонських продавчинь споживчих крамниць охопив 131 відділ на 1.750 тис. клієнтів. На фото: одна з продавчинь із засуканими на американський фасон штанами патрулює перед зачиненою крамницею. Хатні господині стоять на всякий випадок у черзі.

